

Regionální praxe v Plzni: 1–2 zprávy zahraniční, 2–3 republikové, 3–4 regionální, v nich občas kulturní, v současné době vždy sportovní, dále počasí, průjezdnost a stav silnic.

Popsané řazení v tří až pětiminutových zprávách pokládám za logické a správné, jen pokud nenastanou vážné události v kraji, třeba jen s místním dopadem, ale zajímavější většinu posluchačů v kraji. Opak napomáhá lokální izolovanosti, která nepodněcuje občana k aktivní účasti na demokratickém procesu ani v kraji, ale jen k jisté fóbii a nedůvěře k nadnárodním republikovým a posléze i krajským institucím.

Když však nastaly závažné události v kraji, jako byly nedávné povodně, vysílali jsem informace o této události nejen v pravidelných zprávách, ale v různé formě průběžně po celý den, opakovaně až nepřetržitě. S odchodem akutního nebezpečí pronikaly do vysílání stále více i zahraniční zprávy, podle závažnosti ze zadních pozic na první místa pořadí zpráv.

Pícha: Reagoval bych na tvrzení, že se shodneme v pořadí důležitosti. Neshodneme, protože na Radiožurnálu nezačínáme vždycky zahraničními zprávami a nevidíme logickou posloupnost zahraničí, republikové zprávy a pak regionální rozměr. Dokonce bych se odvážil tvrdit, že i v případě, když dojde k pohybu na londýnské burze, potom následuje na republikové úrovni pád akcií a potom se propouští v regionu. A v regionální stanici by to mělo být už úplně obráceně.

Bako: Domnívám, že jsi mě trochu přeslechl. Já jsem říkal, že se shodneme na tom, že musíme jít od důležitých zpráv k méně důležitým. Teď je otázka, zda se shodneme na tom, co je pro koho důležité. Důležitost spočívá v tom, jak se zpráva dotkne co největšího množství lidí. Naše kraje jsou dnes velice malé, někdy se hranice dají těžko určit. Myslím si, že např. zpráva o prodeji nějakého centrálního ekonomického podniku je velice důležitá. Má zaznít jako první. Dopad v regionu je teprve druhotný, není třeba jen v jednom regionu, je ve více regionech. Tam je to pořadí podle důležitosti.

Pícha: Nabízím jinou hypotézu: celoplošné stanice by se měly více věnovat třeba tomu, co má víceprstorový a dlouhodobější dosah, zatímco regionální stanice by měly jít až na ten náš dvorek, měly by se zabývat těmi nejpraktičtějšími věcmi. Rádio by v regionech mělo být k posluchačům nejbližší. V této prioritě důležitostí je například právě přijatý legislativní akt Parlamentu ve svém dopadu méně významný než komunální vyhláška v okresním městě, natož zahraniční událost.

Bako: Rád bych na to odpověděl takto. Regionální stanice ztrácí regionální rozměr tehdy, převažují-li informace nadregionální a jsou-li případně tyto informace bez dopadu na život v regionu. To je jedna větev. Druhá – regionální rozměr také ztrácí sestavou zpráv pouze z lokálních informací. To se nám také někdy stává při nedostatku těch informací skutečně regionálního dosahu. Bývá to při nedostatečné síti našich vlastních zpravodajů. Často pak převažují informace metropolitní – z našeho sídla. Ze sídla naší stanice. Jsou to informace regionálně centralistické, a to – domnívám se, také není naplnění priority regionálních informací a povinnosti regionální stanice.

Libor Soukup, šéfredaktor, Český rozhlas České Budějovice

Zareagoval na poznámku A. Píchy, že posluchači regionálních stanic poslouchají regionální vysílání hlavně proto, že tam nacházejí zprávy ze „svého dvorku“. Já s tím úplně nesouhlasím. Je jistě velká a možná dokonce převážná většina posluchačů, kteří na regionálních stanicích nehledají jenom regionální informace. Vzhledem k tomu, že tyto stanice mají mnohaletou tradici, mají své stálé posluchače, tak mají i tradiční program a neprodukuje pouze zprávy. Je mnoho dalších důvodů proč sledovat regionální stanici; nejen pro zpravodajství. Takže spíše se přikláním k variantě plnohodnotný servis než jen ten domácí dvorek.

Libor Dvořák, Česká televize

Díky tomu, že pracuji v jiném médiu (tedy převážně) než je ČRo, chtěl bych se zeptat na jednu věc, protože si tu otázku kladu sám. Poslouchám jak regionální, tak celoplošné stanice – celoplošné častěji; jestli se zabýváte tím, nakolik si zpravodajství celoplošné a to regionální konkuruje. A jak se s tím v Českém rozhlase pracuje?

Pícha: Ještě zareaguji na kolegu z jižních Čech. Je mi samozřejmě jasné, že regionální stanice není „jen“ o zpravodajství, ale je také o kulturních hodnotách regionu. Vedle toho máme několik celoplošných stanic a dokonce celoplošné stanice, které jsou zaměřeny hlavně na publicistiku a zpravodajství. Takže jsem přesvědčen, že nemá cenu se na všech stanicích těmito vysílacími prostředky prát o jednoho posluchače, ale že si ty úlohy musíme rozdělit. Regionální stanice mohou částečně vysílat i celoplošné i zahraniční informace, ale hlavní důraz by měly klást na region, a to zejména v instituci, která má pro kvalitní celoplošné zpravodajství celoplošné stanice.

Železný: Další diskusní příspěvek do dnešního semináře je z ČRo Sever. Doufám, že Jan Zejda také stanici s tímto novým názvem trochu představí. V tom, co jste mi poslal, mě zaujalo, že vysoká celostátní politika je v rámci priorit ČRo Sever na pátém místě.

Jan Zejda, šéfredaktor, Český rozhlas Sever

Možná očekáváte, že ČRo Sever bude mít zpravodajství pouze z toho regionálního dvorku. Není tomu tak. Ten rozdíl oproti plzeňskému modelu je v tom, že my, pokud nejde o mimořádné události typu zničené mrakodrapy v New Yorku nebo skutečně mimořádné nadregionální nebo nadcelostátní události, tak prioritně téměř ve všech, mohu říci ve všech případech, řadíme na úvod zpravodajských relací právě regionální záležitosti. Kdybych vám tady ocitoval priority témat příspěvků, skutečně zrcadlil to, co z průzkumů víme, že posluchači po nás chtějí. Na prvním místě jsou regionální témata z běžného života občanů jednotlivých okresů obou krajů. Tím je míněno přesně to, co ty lidi nejvíce v tu danou chvíli vnímají, co cítí, co vidí kolem sebe. Takže tam se dostávají informace – např. srazily se vlaky, stalo se to teď.

Druhou prioritou v regionálním zpravodajství je politika regionální, tzn. zastupitelstva, jednání rad a věcí, kterou jsou regionální a týkají se občanů, občané je přímo mohou ovlivňovat tím, že se některých politických aktů se mohou účastnit. Tyto dvě priority nám

v běžných zpravodajských relacích zabírají více než polovinu celé plochy zpravodajských relací, zbytek je věnován samozřejmě celostátním a celosvětovým událostem. Proto tedy nejsme jen regionálním, tím regionálním dvorečkem, ale zabíráme nebo snažíme reflektovat ve zpravodajství vlastně celou škálu událostí, které celý svět postihují nebo se světě dějí s tím, že celostátním a celosvětovým událostem věnujeme méně prostoru ve zpravodajských relacích. A to jak ve formě, tak i obsahu. Tím důvodem, o kterém jsem mluvil, a který nás k tomu vedl, jsou průzkumy. Pan Hradecký před chvílí mluvil o tom, že lidé relace sledují s maximální pozorností na začátku a pak pozornost ubývá, proto chceme, aby regionální informace byly na začátku. Druhým důvodem, proč je máme na začátku, je i to, že nechceme mít nějakou vnitřní konkurenci s celoplošnými stanicemi – o tom tady před tím mluvil Alex Pícha. Důležitou věcí je mít prostor pro regionální vysílání – tím myslím geograficky, mít o čem vysílat a samozřejmě mít lidi, kteří ty informace do vysílání dostanou. Severní Čechy jsou trochu specifické oproti ostatním regionům, protože sever Čech nebo to území, které v tuto chvíli pokrýváme, jsou dva kraje – Ústecký a Liberecký – a od ostatních krajů se liší tím, že větší na obyvatel je koncentrována do větších měst – v průměru jsou to města kolem 50 tisíc obyvatel. Tyto dva kraje mají celkem 11 okresů, 7 okresů má Ústecký kraj, 4 okresy má kraj Liberecký. Tím, že ta města jsou takhle velká, jsou samozřejmě zdrojem informací – v každém městě se něco děje. To si myslím, že je právě ten velký rozdíl oproti krajům na jihu republiky – Moravou počínaje a Plzní konče, kde jsou události koncentrovány do těch největších – krajských – měst. Tam těch ostatních větších měst je méně. Je to taky vlastně jeden z důvodů, proč jsme se vydali touto cestou regionálního zpravodajství a je to i důvod, proč jsme vybudovali síť regionálních zpravodajů, protože v každém z těchto 11 okresů, (v uvozovkách řečeno není to tak stoprocentně pravda), ale téměř v každém máme jednoho redaktora, který sleduje dění a může nám ho do vysílání v jakékoli rozhlasové formě téměř okamžitě dodat.

Pícha: Trochu rozšířím informace o Českém rozhlasu Sever. Jako ČRo Ústí nad Labem byl kdysi jedním z největších přebíratelů zpravodajských relací Radiožurnálu. Nepřebíral jen hlavní Ozvěny dne, ale dokonce zpravodajské relace každou hodinu. V Ústí si na to vyvinuli speciální systém překrývání našich znělek, samozřejmě s naším vědomím. Ještě si z návštěvy u Pavla Ryjáčka před dvěma lety pamatují, jak měli v redakci nainstalován u radiopřijímače minidisk a z Radiožurnálu vybírali zpravodajské příspěvky a zařazovali je do svých zpravodajských relací. A to ještě předtím, než vznikl centrální bazén ve formě DALETu. Nicméně poté nastal velký obrát a mě by proto zajímalo, jaká je reakce u posluchačů. A ještě bych dodal ještě jednu zajímavou informaci. Tím, že ČRo Ústí nad Labem, resp. Sever začal hodně pracovat na vlastním zpravodajství, tak se také dostal na první místo v počtu zpravodajských příspěvků vysílaných na Radiožurnálu. Ono se to totiž vzájemně hodně ovlivňuje. Tak jak se region věnuje vlastnímu regionálnímu zpravodajství, tak je také úspěšnější na Radiožurnálu.

Pavel Ryjáček, externí moderátor, Český rozhlas 3 – Vltava

Jen trochu upřesním Alexovu paměť. Nejsou to dvě roky, jsou to čtyři roky, co se tato éra v Ústí nad Labem do jisté míry přelomila, tzn. ten fundamentalismus používání zpráv Radiožurnálu skončil již před delší dobou, než jak Alex uvádí. Leccos také zůstávalo, protože to bylo nařízení ČRo jako celku. My jsme hlavní relace museli přebírat tak, jak to činila všechna regionální studia. A pak jsme zavedli systém, který se do jisté míry pořád udržuje, a to i na celoplošných stanicích. Měli jsme k dispozici všechny příspěvky, které Radiožurnál připravil a odvíšlal, pokud neexistoval DALET, tak jsme si museli pomoci tím, že se zprávy Radiožurnálu natočily opravdu na minidisk, pak se zvukový materiál použil, protože to technicky nebylo možné jinak. Ale to si už studio dělalo svoje vlastní zprávy, svoje vlastní řazení, zpravidla Radiožurnálovou informací nezačínalo, začínalo se nějakou záležitostí z regionu a pak podle důležitosti. Samozřejmě, když se dělo něco velkého ve státě, tak se začínalo státní záležitostí, ale jinak podle důležitosti se tam sem tam dostal ten Radiožurnálový materiál. Takhle to je asi přesnější, než jak to říkal Alex.

Zeřda: Reakce posluchačů nějakým průzkumem potvrzené nemáme. Reakcí by mohly být výsledky poslechovosti, ale ty nejsou zase jen u zpravodajských relací, ale i o tom ostatním a myslím, že spíše o tom ostatním. Takže v našem případě to asi také není moc směřovatelné, protože v tuto chvíli poslechovost našeho vysílání není moc vysoká; proto jsme také dělali poměrně rozsáhlé programové změny, které začaly tento týden v úterý. Srovnám-li to s obdobím zhruba před rokem nebo před rokem a půl, kdy jsme dosáhli – co se historie vysílání Ústí nad Labem týká – maxima, kolem 50 tisíc denních posluchačů. Nemyslím si ale, že by to bylo způsobeno jen regionálním zpravodajstvím. Doopravdy neznám odpověď na tuto otázku.

Ondřej Vaculík, šéfredaktor, Český rozhlas Plzeň

Napadá mě ještě jedna otázka, o které se tady zatím nemluví. Hovoříme o zpravodajství a vlastně ho oddělujeme od publicistiky. Já tohle vnímám jako pracovní záležitost; ve skutečnosti zpravodajství do publicistiky přerůstá. A pokud se bavíme o regionálním vysílání, o úloze regionálních stanic, tak tam vnímám to, že jako regiony jsme schopni přinášet, resp. hledat souvislosti mezi různými ději a rozhodnutími, které se na nás sybou trochu jako drf z toho zpravodajství. Povšimněme si jednoho – zpravodajství je drf nějakých důsledků – a lidi to tak vnímají jen jako útržky v podstatě informací o něčem, čemu často nerozumí, ani nemají možnost ovlivnit. My se snažíme, aby to vnímali tím, že tomu dáváme nějakou hrozně dramatickou formu. Dáváme tam podkres, pinky, někdy i vyložené blbosti říkáme velmi vzrušeným hlasem. Čím lidi můžeme zaujmout a co oni by od nás očekávali – a my tu povinnost máme, protože jsme médium veřejné služby – je osvětlit různé děje, a zvláště ty regionální. Každý asi ví, že napsat regionální komentář, dobrý regionální komentář je mnohem těžší, než když se člověk inspiruje tím, co se píše v novinách a prostě píše o vládní krizi atd. A z tohoto hlediska se domnívám, že právě tam region hraje tu svou největší roli: v osvětlování, v hledání souvislostí a to se nám daří někde více, někde méně. A je zajímavé, že

tam, kde si myslíme, že se nám to daří, úspěšně rozvíjí, vlastně přinášíme posluchači to, co mu přinášet máme, tak z ukazatelů poslechovosti zjistíte, že to posluchači chtějí docela nejméně. Přesto myslím, že se to dělat musí a že v tom je zacílení regionálních stanic.

Železný: Malou poznámku. Nejste určitě sami, kdo říká úplné blbosti vzrušeným hlasem, to mě zaujalo, ale bude někdo reagovat?

Bako: Slibuji, že budu velmi stručný. Jak lidé vnímají a jak reagují na tu či onu formu zpravodajství záleží, na co jsou zvyklí. Zřejmě jsme přeslechli, to co říkal doktor Hradecký, že záleží na tom, na co je naučíme, jak je vychováme; tak to taky trochu funguje. Nám v průzkumu právě vyšlo, že právě to pořadí, jaké děláme, posluchači chtějí, a nepochybují o tom, že např. v rozhlasu Sever – ČRo Sever – by zase vyšlo, že opravdu vyžadují lokální informace z těch 50tisícových měst. Zapadla myšlenka, že prokázat ve zpravodajství vazbu od ústředních rozhodnutí, (ať se dějí ve Washingtonu, v Londýně, Bruselu, Praze atd.), nalézat souvislosti až k tomu dění v Klatovech; že to je aspekt, který vede posluchače k jistému chápání demokratické účasti. Domnívám se, že opak vede k jisté fobii, nedůvěře, kterou také v naší republice vidáme. Nedůvěra k centrálním orgánům v Praze, nedůvěra k evropským orgánům v Bruselu atd. Víte, jak to vypadá, jaké jsou ozvěny v diskusích od posluchačů. Jistá klaustrofobie, která není typická pro Ameriku dneska jako spíše pro český svět.

Pícha: Rád bych se zeptal kolegů z regionálních stanic na jejich názor na editorskou politiku regionálního vysílání ČRo. Na celoplošném Radiožurnálu zjednodušeně řečeno podáváme obraz světa složený asi z třetiny celorepublikových témat, ze třetiny zahraničních témat a třetina je řekněme občanského rozměru. Protože zpravodajství v ČRo není centrálně řízeno, v každé regionální stanici si toto víceméně odděleně řeší sami. Chci se zeptat ředitelů regionálních stanic, jestli by přijali nějakou celkovou editorskou politiku regionálního vysílání ČRo?

Bako: Myslím, že ano. Kdybychom si jasně vyřídili priority. Souhlasím s tebou, měli bychom mít společnou politiku v tom, jak dělat zprávy, jak dělat zpravodajství.

Jan Menger, šéfredaktor, Český rozhlas Regina

Dodám k otázce Alexe Píchy, že asi by k té dohodě v životě nedošlo, protože tady vidíme protipóly zpravodajství v Ústí nad Labem a protipól ve zpravodajství v Plzni; a myslím si, že my jako Regina zásadně otvíráme taky regionálními informacemi a s Plzní bychom se třeba v tomhle tom neshodli. Dohoda by asi byla velmi složitá. Ještě je to o tom, že vlastně za regiony, a to je o celé koncepci, v podstatě zodpovídají daní lidé, daný ředitel, daný šéfredaktor, tzn. že pokud by to bylo centrální nařízení, tak by to podle mého názoru nemohlo fungovat.

Pavel Hekela, ředitel, Český rozhlas Olomouc

Obávám se, stejně jako kolega Menger, že bychom se neshodli, protože nám je taky bližší, jestli to tak má být pojmenováno, model, který tady představil kolega Zejda. Také otevíráme regionálním zpravodajstvím nebo regionálními zprávami. Samozřejmě ne automaticky, ne otrocky, nepochybně se řídíme citem, ale ta regionální

priorita je, myslím, jednoznačně daná. Ale abych odpověděl Alexovi, co říkal, já si myslím, že v praxi je to trochu přece jenom jinak. Ředitel stanice samozřejmě odpovídá za směr nebo typ zvoleného zpravodajství; jestliže jsme si tady vytyčili dvě roviny, prakticky je to tak, že šéf zpravodajství nebo u nás šéf redakce zpravodajství a publicistiky je v denním kontaktu tak navázaný na Radiožurnál a na vlastně kooperaci, potřeby, spolupráci s Radiožurnálem, že stejně prakticky ten určující styl stejně přináší vlastně styl a kooperace Radiožurnálu.

Pícha: Pokud jsem použil termín – nařízení – to jako novináři neradi slyšíme – omlouvám se za něj. Nicméně si myslím, že v Českém rozhlasu by přinejmenším měla být nějaká diskusní platforma, ze které by potom nějaká forma pravidel přece jenom vzešla a podle kterých bychom se řídili.

Zejda: Mám-li mluvit za „Sever“, tak já si myslím, že kdyby ČRo vytvořil koncepci, tak není co řešit; prostě ty písečky jsou rozdělené, ty dvorečky, kdo má celostátní, kdo má regionální, a zodpovědnost, je-li daná koncepce, pak je jasná i na regionálním studiu nebo stanici. Podle mého názoru by tu koncepci měli vytvořit manažeři ČRo, tedy ti, kteří to mají na zodpovědnosti. Tzn. programový ředitel, generální ředitel.

Ryjáček: Já do toho teď vnesu jednu drzost, bylo by samozřejmě krásné, kdyby existovala nějaká koncepce v Českém rozhlasu pro regionální studia, ale obávám, že mozky, které by byly schopny tuto koncepci rozumně udělat, teď v Českém rozhlasu nejsou. A vždycky, když vzešla nějaká společná koncepce pro regionální studia, tak to byla blbost. Ono je totiž potřeba, aby se braly v potaz také rozdíly mezi jednotlivými regiony, aby se na sever Čech nerouboval stejný muštr jako na jižní Čechy. Zatím jsme měli takovou zkušenost, že studia, která se spíše vymykala tomu co se zrovna nosilo v celoplošné politice ČRo, tak byla úspěšnější. To jsou České Budějovice, to je Brno, a myslím, že to trochu vypovídá o tom, že v jednotlivých regionech jsou posluchači svého druhu a že je potřeba to respektovat a severočeský posluchač je jiný než západočeský posluchač a bude to tak i dál.

Jaromír Ostrý, šéfredaktor, Český rozhlas Brno

Velmi rád bych potvrdil slova kolegy Ryjáčka, tedy bývalého kolegy, že skutečně každý region má svá specifika. V momentě, kdy se budeme pokoušet, jak bylo řečeno, roubovat nějaký systém, stejný systém na severní Čechy a na jižní Moravu, tak to nikdy nemůže vyjít. Stejně vždycky bude mít zodpovědnost vedoucí zpravodajské relace, editor toho dne, protože ty události se dějí v tom regionu. Kdyby to bylo tak, jak říká Alex Pícha, tak by nám stačil Radiožurnál, který bude vysílat převahu regionálních informací, a potom by si všichni naladili celoplošnou regionální stanici Radiožurnál a už bych neviděl důvod, aby si ladili nějakou regionální stanici. Ono se to do jisté míry už dnes děje, protože Radiožurnál už má tak kvalitní domácí zpravodajství, že přebírá ty informace z regionů a vybírá si ty nejlepší, ty nejatraktivnější a potom se stává, že posluchač v Brně nebo v Břeclavi nebo v Ústí nad Labem už přemýšlí o tom rozdílu. To je taky to, co říkal kolega Soukup z Budějovic, přistupuje potom k tomu něco, co je zcela mimo zpravodajství. Ti lidé neposlouchají rádio jenom kvů-

li zpravodajství, ale i proto, že tam slyší zprávy z regionu, že místní lidé dostanou svůj hlas. Myslím, že tohle všechno hovoří proti nějaké šablonovitosti zpravodajství. Dokonce, jak tady zaznělo, že by vzniklo nějaké centrum, které by z Prahy řídilo regionální zpravodajství v regionech, je prostě absurdní. Na jedné straně bychom vytvořili regionální studia v nových regionech a zároveň bychom je tak trochu chtěli řídit z Prahy nebo tak trošku z Brna.

Oweyssi: Chtěl bych říct, že vnímám jakékoliv zavolání po nějaké koncepci, jako že to padá na moji hlavu. Protože jako intendant regionálního vysílání ČRo bych minimálně měl o těchto koncepcích mít přehled, ne-li na nich přímo pracovat. V mnoha jiných případech si dovedu představit nějakou společnou jednotící koncepci, jednotící téma pro všechny regionální stanice. Ale zrovna ta jediná věc, kterou bych sjednocoval jen velmi nerad, to je otázka editorské politiky regionálního zpravodajství. Zaslých jsem jenom zavolání, že by měla být koncepce – ale nezaslých jsem, že by mělo být centrum zpravodajství ČRo. Myslím, že ta koncepce by se velmi těžko vytvářela, protože za touto koncepcí by musel někdo zodpovědně stát, takovou koncepcí těžko vymyslí deset lidí, tu vymyslí jeden, dva tři lidé, vedení se pak na ní může shodnout.

Faktem je, že ať by kdokoliv vymýšlel jakoukoliv koncepci, tak nemůže předvídat, jak na ni budou reagovat posluchači. Už to tady zaznělo, jednou od Václava Hradeckého, jednou z Českých Budějovic, jednou tuším od Vladimíra Baka: regionální rádio svým programem a svým způsobem řazení zpráv navykává nebo chcete-li osklivější slovo – vychovává posluchače k tomu, že toto je to řazení zpráv, které by se mu mělo líbit. Jestliže budu 20 let v nějaké regionální stanici, navíc takové, která je úspěšná celou řadou jiných svých programových produktů, jestliže tam budu 20 let vysílat zprávy začínající Arafatem a Pákistánem, tak těžko v nějaké fokusové nebo v jakémkoli průzkumu od posluchačů uslyším, že se jim to nelíbí. Oni si na to prostě zvyknou, budou to považovat za regulérní schéma, jak má taková zpravodajská relace vypadat, a po pravdě řečeno řazení zpráv pro řadu z nich není vůbec důležité, nepovažují to za důležitý prvek vysílání. Oni často jen chtějí, aby tam ty zprávy vůbec byly. Řazení bývá někdy důležitější pro nás než pro posluchače.

Že má řazení a skladba zpráv nějaký vliv na image stanice, to už je jiná věc, na to nám zpravidla ti posluchači v nějakých fokusech velmi obtížně odpovídají. Na to nám odpoví třeba až interpretace nějakých celkových výsledků z průzkumů.

Abych to shrnul a zkrátit: my se od posluchačů těžko dozvíme, jestli je severočeský model lepší než plzeňský. A i kdybychom se nakonec dozvěděli, že jeden je lepší a měli bychom se dohodnout, že ho převezmou všichni, tak to s největší pravděpodobností v tom okamžiku posluchačům začne vadit. Opravdu nevidím žádný důvod, proč bychom to měli dělat. Chceme-li posílit regionální image rádia, logicky dáme přednost regionálním zprávám. Jestliže jde ale o téměř celoplošnou, nebo aspoň „poloplošnou“ stanici – jak někdy v žertu označujeme ČRo Brno – tak je zcela legitimní, že takové stanice akcentují více národní a globální zprávy. Jejich posluchači jsou na to zvyklí a dokonce to nějakým způsobem utvrzuje jejich – řekněme – lokálpatriotismus.

Pícha: Ještě jednou prosím stenografy, aby vymazali ze záznamu slovo „NARÍZENÍ“. Ani já nechci ředitele zpravodajství ČRo. Ale vrátím se ještě k poznámce kolegy Ostrého. Je skutečně ta rozdílnost regionálních stanic taková, že nemohou mít ani společnou koncepci třeba v tom, jestli dávat přednost zprávám z regionu nebo zprávám ze zahraničí. Je vzájemná odlišnost regionálních stanic taková, že na tuto jednoduchou otázku si musí v každém regionu odpovědět jinak?

Bako: Chtěl bych ještě říci, že se to odvádí trochu jinam a Alex Pícha do toho může málo zasáhnout, protože to je otázka pro něj citlivá. Jestliže on nadnesl něco jako koncepce zpravodajství, tak mám dojem, že naráží na jednu věc. My jako regionální stanice využíváme informačních zdrojů zpravodajství Radiožurnálu. Musíme ho využívat tak, abychom nezačali. Radiožurnál sami hrát, abychom ho nesuplovali. Aby regionální rozměr, ta svébytnost byla v prvním plánu. Abychom nematli posluchači tím, že jim zastoupíme Radiožurnál. Byl bych nerad, protože my jako Plzeň, z takových praktických hledisek – na to trochu hrajeme. Spoléháme na to, že posluchač, který poslouchá nás, v podstatě Radiožurnál neposlouchá. Dobré – tj. v pořádku. Špatné by bylo, kdybychom se jakoby snažili odlákat posluchače od Radiožurnálu. Tím chápu, že jakási koncepce v tomto by být mohla, aby se to nestávalo, ale víc nic. Protože volání po jakémsi předpisu znamená, že nemáme vlastní důvtip, že zase chceme odpovědnost, kterou máme skutečně my v regionech, delegovat na jakési vedení, na směrnici tam někde v Praze. Tomu já se bráním.

Hradecký: Musím reagovat na to, co řekl Ruzbeh Oweyssi. Má samozřejmě kus pravdy, ale také kus zúženého pohledu. Pokusy zjistit reakci posluchačů nám mohou dát i jinou odpověď než to, že je to skupina lidí, kteří jsou už navyklí na určitý typ zpráv. Připomněl třeba dva pokusy, u kterých byl přítomen i Ruzbeh Oweyssi a kdy jsme srovnávali zpravodajství plzeňské stanice ČRo a zpravodajství jedné z konkurenčních stanic. Posluchači jak Plzně, tak i konkurenční stanice řekli, tohle by se nám líbilo, sice to nebylo profesionálně postavené zpravodajství, ale bylo to zpravodajství postavené pocitově dobře. A tam je právě zakopaný pes. V momentě, kdy jsme se obraceli na typického posluchače, sledovali jsme většinou reakci. Když stavíme zpravodajské relace, tak se obracíme pouze na určitý segment posluchačů, kteří od rádia informace čekají, kteří jsou informovaní a také mají představu o tom, co je důležitá informace. To je segment, který jsme si v těch průzkumech pracovní nazvali „lapačí informací“. Z hlediska populace se dá odhadnout, že těchto lidí je asi 15 %. Jsou to lidé, které nezajímá poslech rádia jenom jako pocitová záležitost, ale obrací se k rádiu jako prostředku informace a informace, která má zcela racionální obsah a racionální přijetí.

Železný: Jsem velice rád, že jsou mezi námi zástupci i jiných subjektů, kteří se při diskusi tak trošku usmívali. Takže teď si poslechneme jejich názory na věc a co by pro nás z jejich práce bylo inspirativní.

Tomáš Pancíř, výkonný ředitel a šéfredaktor, Radio Blaník

Nejprve bych chtěl poděkovat, že jste mě pozvali, že tady mohu být s vámi a poslouchat diskusi, která je pro

mě zajímavá. Ona trošku připomíná debatu uvnitř našeho rádia: Když přijde někdo nový, debatujeme samozřejmě o smyslu zpravodajství a on má pocit, že by něco mohlo být jinak. Hodně to připomíná debatu, kterou jsme vedli před 3 lety, když Blaník vznikal. Blaník, nevíme nakolik ho znáte, je regionální stanice, která vznikla v roce 1999. Vznikla ve středních a jižních Čechách, o čtvrt roku později jsme dostali vykrývač pro Prahu a o další rok později jsme dostali vykrývač pro Ústecký kraj. V současné době je to nejposlouchanější neceloplošná stanice v této republice. Každý den nás poslouchá asi 350 tisíc posluchačů. Blaník je postaven na třech pilířích: na české muzice, českých písničkách, druhým pilířem je pocit pohody, který by měl vycházet z vysílání, a to je asi to nejdůležitější, o co se na Blaníku snažíme, čím se ho snažíme odlišit, a třetím pilířem je regionální zpravodajství. Možná si budete myslet a je to do značné míry pravda, že zpravodajství u soukromých rádií nehraje takovou roli jako u veřejnoprávních; na druhou stranu my jsme přesvědčeni od začátku o tom, že hraje dost důležitou roli a naše vlastní průzkumy to prokazují.

Když jsem mluvil o našem sporu nebo té naší debatě před třemi lety, to u nás vznikla situace, kdy jsme vysílali ve středních a jižních Čechách. Dostali jsme vykrývač v Praze a přišlo dilema – jestli máme dělat dvoje zpravodajství. Jedno pro tu stávající frekvenci, jiné zpravodajství pro Prahu nebo jestli máme ten region zvětšit, přiblížit se trochu víc té celoplošnosti a tím samozřejmě ušetřit jak lidi, tak peníze. Tehdy vyhrálo řešení, že vysílání rozpojíme a že opravdu bude zpravodajství dál regionálně zaměřeno. Jak ostatně výsledky Blaníku prokazují, tak to vypadá, že jsme zvolili dobře.

Jak vypadá řazení zpráv v Blaníku: máme – samozřejmě kromě dalších manuálů pro naše redaktory – základní papír. Je to jedna stránka A 4, která se jmenuje Závazná struktura zpráv; jak by ty zprávy měly vypadat normálně. A pokud bych to měl vyloženě zjednodušit, tak z modelů, o kterých jsme slyšeli dopoledne, tak je to spíš model ústecký. Máme pocit, že opravdu regionální zprávy mají být na prvním místě. Proč? Ty důvody jsou dva. Za prvé – jsou to naše vlastní průzkumy. Tady asi mohu potvrdit to, co říkal pan Hradecký, dokonce nám to vychází u naší cílové skupiny – což jsou lidé od 30 do 50 let z těch oblastí, kde vysíláme, tzn. zvláště v jižních a středních Čechách. Jsou to hlavně menší oblasti, menší města. Vychází nám dokonce, že v těchto oblastech asi o třetinu více posluchačů chce poměr **pro regionální** informace, proti neregionální. Průzkumy – to je jeden důvod. Druhý důvod – tj. konkurenční výhoda. Samozřejmě naše prostředky jsou omezené a my nejsme schopni poskytovat nejlepší celostátní zpravodajství. Přestože máme redakci v Praze, nemáme na to prostředky a nejsme schopni konkurovat především Radiožurnálu. Kde ale jsme schopni konkurovat dalším stanicím, to jsou právě ty regionální informace. Tam si myslíme, že jsme schopni nabídnout víc než Radiožurnál, než celoplošné stanice, tam kde vysíláme dokonce víc než konkurenční stanice. Proto jsme se vydali touto cestou.

Zpátky ke struktuře, je to tedy tak, že polovina relace by měla být tvořena zprávami z regionů. V další polovině chceme posluchačům poskytnout základní přehled o tom, co se děje. Samozřejmě nechceme, aby nám po-

sluchači po zprávách přeladili, protože chtějí vědět, co nového se stalo v Brně nebo v Olomouci, jestli nepřepadli banku apod. Proto ten plnohodnotný přehled dáváme v každé relaci, ale je to přibližně půl na půl. Pokud jde o zahraničí, jak se o tom tady hovořilo, tak za normálních okolností ze zahraničí se v naší relaci objeví maximálně jedna zpráva. Dokonce, pokud se v zahraničí nestane nic, co by mělo dopad na naše posluchače, zahraniční zpráva tam být nemusí. Toto je nějaké schéma. Samozřejmě, ze schématu existují výjimky, to co už tady padlo: pokud někdo zaútočí na mrakodrap v N.Y., ale stejně tak, jako když dojde k povodním jinde než na našem území nebo pokud dojde k něčemu dalšímu mimořádnému, je to výjimka, v tom případě ta zpráva se objeví na prvním místě. Co je možná nejdůležitější, je konkrétní výběr v rámci těchto kapitol a to už je potom na delší debatu a není to určitě na krátké vystoupení. Naše pravidlo, které je a které se snažíme našim redaktorům vnútit, je takové, že na prvním místě, na předních místech, mají být zprávy, které se nejvíce dotknou co největšího počtu našich posluchačů. Je to hezká fráze a já mám pocit, že na téhle frázi se dohodneme i s panem Bakem z Plzně. Ale samozřejmě potom je otázka, co to je? V našem pojetí, co se dotýká těch lidí, jsou události, které se stanou v jejich bezprostředním okolí. Dále události, které mají konkrétní dopad na jejich život, a potom události, které je natolik zaujmou, že o nich budou uvažovat, budou se o nich bavit, budou je šířit dál. Tohle jsou základní tři kritéria, která používáme. V rámci toho pak naplňujeme jednotlivé škatulky. Samozřejmě kromě toho také máme řadu servisních informací, ať už to jsou pozvánky, ať už jsou to dopravní informace, počasí. I tady máme pocit, že se máme orientovat zase na region. Ale tam už je to asi nespornější i mezi vámi. Tolik asi k tomu, jak to vypadá na Blaníku. Samozřejmě, budu zvědavý, pokud se budete ptát.

Ještě se neubráním třem poznámkám k tomu, co tady zaznělo. První věc, možná ta nejzásadnější. Tady zaznělo, že ČRo, ale možná obecně kterékoliv rádio, by mělo posluchače vychovávat a že když je budeme vychovávat, tak jim budeme dávat na první místo zahraniční zprávy. Posluchači to pak vlastně budou chtít. Já s tím nesouhlasím a je to přesně to, co my nechceme. My posluchače vychovávat nechceme. My si myslíme, že nemáme šanci je vychovat. Myslím si, že šanci – a nechci vám do toho kecat – nemáte ani jako ČRo. Jestli budete vysílat zprávy ze zahraničí a posluchač je nebude chtít slyšet, jednoduše přeladí. Těch stanic v každé oblasti, kde vysíláte, je už docela dost. To je první věc. Druhá věc – různé regiony. Samozřejmě různé regiony jsou odlišné. Jednoznačně bych to podepsal. Když srovnáme pražské posluchače u nás na Blaníku, posluchače ve středních a jižních Čechách, kde opravdu většina je v obcích, dokonce pod tisíc obyvatel, jsou to lidé opravdu odlišní. Na druhou stranu Blaník dokazuje, že s jednotným konceptem a jednotnou koncepcí můžete zabrat tam i tam. Blaník se povedlo, že se stal totálním lídrem ve středních Čechách, dokonce s handicapem pokrytí, tam Radiožurnál ve středních Čechách ztrácí na nás asi 30 tisíc posluchačů, z čehož máme radost. Nám se podařilo se stejným programem a se stejnými principy zpravodajství stát se i nejposlouchanější neceloplošnou stanicí v Praze. A teď vlastně podle nejčerstvějších výsledků Mediaprojektu se nám

podávalo stát se nejposlouchanější stanicí v Ústeckém kraji. A v těch regionech, přestože jsou všechny tři totálně odlišné, ve všech konceptech funguje. Určitě to chce přizpůsobovat; zpravodajství není úplně totožné, ale jsem přesvědčen o tom, že stejné principy mohou fungovat na rozdílných místech. Tolik, abych vás nezdržoval déle, pokud budete mít nějaké dotazy, tak se ptejte.

Pícha: Jak technicky řešíte to, že vysíláte různé zprávy pro různé regiony a kolik asi procent těch zpráv je v jednotlivých regionech stejných a kolik je úzce lokálních?

Pancíř: Tak je to obrovský handicap Blaníku, který snad našťastí není tolik slyšet, ale my se s ním potýkáme neustále. Zprávy na Blaníku jsou předtáčené asi o pět minut tak, abychom znali časové rozdíly a jednoduše vysílání tak, jak je jednotné, tzn. hudba, moderátorské vstupy, znělka, ve které je přimíchán kód, se vysílání rozdělí a v tu chvíli na každé z těch tří frekvencí hrajeme něco jiného. Tzn., co jiného hrajeme kromě reklam, což nás tady určitě nezajímá, jsou to veškeré zpravodajské relace, jsou to veškeré předpovědi počasí, jsou to dopravní servery, jsou to veškeré kulturní pozvánky s tím, že tyhle ty tři paralelně jdoucí redakce připravují vlastně tři rozdílné týmy. Dva z nich sedí v Praze pro střední a jižní Čechy a pro Prahu, jeden sedí v Mostě, který připravuje severočeské vysílání. Samozřejmě jsou ty principy stejné, je stejné vedení, ale informace, konkrétní zprávy jsou odlišné, ve 100 % zpravodajství.

Pícha: Měl bych ještě další otázku. Kdyby tady byl s námi Michel Fleischmann, tak by určitě mohl mluvit o venkovském a městském posluchačstvu. Evropa 2 s tím tuším dlouho experimentovala. Teď, když má pražský městský profil, tak to najednou funguje v celé republice. Řeší to City a Blaník, popisujete si nějakým způsobem posluchače městského či venkovského?

Pancíř: Samozřejmě, ale koncepce Blaníku je stále stejná od samého vzniku. Blaník, pokud jde o celek, je orientován na vesnického posluchače. A v podstatě tam, kde jsme schopni se začít na městského – tzn. pražského nebo na severu (Ústecký kraj má samozřejmě úplnou jinou demografii), jsou to okresní padesátitisícová města, kde jsme schopni toto oddělit, tak je to opravdu jenom zpravodajství. Ale principy jsou fakt stejné. V Praze prostě hovoříme o Praze. A pokud jde o styl zprávy, o formulaci, funguje to tam i tam. Opravdu se to liší jen výběrem. Funguje to ve těch středních a jižních Čechách – což pro nás bylo pole neorané. Praha a velká města, to je něco jiného, ale díky zpětné vazbě posluchačů víme, jak oni jsou rádi, že my se dostáváme do jednotlivých obcí a jak je to přesně to, co oni chtějí slyšet. U nich na návsi se něco stalo a v tu chvíli je pro ně to, že se tam něco stalo, nebo že jim např. neteče voda, důležité a zajímavé... Jinak jsem přesvědčen a lidé, kteří na to reagují, to potvrzují, je to pro ně důležitější než to, jestli se hnou akcie na londýnské burze, ale dokonce i to, co se stane v Palestině. Posluchač toto opravdu neřeší. Jsem přesvědčen o tom, že rádio je především kulisové. Nemá šanci lidí v tomhle změnit a je potřeba se s tím vyrovnat a reagovat na to.

Železný: Doktor Michal Michalčík, zástupce šéfredaktora Rádía Slovensko, bude hovořit o tom, jaká je struktura regionálních studií na Slovensku.

Michal Michalčík, zástupce šéfredaktora, Rádio Slovensko

Kolegové, kolegyně, já jsem rád, že jsem mohl dvě hodiny poslouchat vaše názory, poznatky, zkušenosti. V rádiu pracuji více než 20 let, nikde jinde jsem nepracoval. K otázkám, o kterých hovoříte, musím uvést, že na Slovensku je přece jen větší spojení mezi regionálním a celoplošným vysíláním. Asi v takovémto slova smyslu: např. máme 12 krajových zpravodajů Rádía Slovensko v jednotlivých krajích, kteří nedělají jen pro nás, ale např. v úterý a ve čtvrtek se vysílá Dobré ráno – tj. čtvrt hodinová relace z Košic a z Banské Bystrice – a oni pracují i pro ně. Tzn., že do toho spektra – více méně regionálního vysílání Dobrého rána z Košic a Bystrice přispívají i ze Žiliny, ze Senice i z ostatních oblastí. Další věc: když odejde kolega na dovolenou, např. p. Krno z Banské Bystrice je dlouhodobě nemocen, tak do programu Rádía Slovensko přispívá Štúdio Banská Bystrica. Jednoduše máme objednané lidi, kteří odtud přispívají. Propojení je tam opravdu velmi úzké. Nehledě na to, že náš ústřední ředitel je bývalý ředitel košického studia, má svoje cíle, záměry a plány i v Bratislavě. To se děje i opačným směrem, že lidé, kteří vyrostli např. v Rádiu Slovensko, např. pan Bártíšek – bývalý šéfredaktor okruhu S 1 – nebo pan Urban, který byl vedoucím „Popoledne s rozhlasem“, teď přešli do Rádía Regina Bratislava. U nás jsou tyto hlavní regionální stanice: Regina Košice, vysílání v Prešově – tj. pro ukrajinské vysílání, potom je Banská Bystrica, Regina Bratislava a Rádio pro maďarské vysílání Patria. Jsou úzce propojené a centrum je v Bratislavě. Vysílací struktura je schvalovaná na vedení – na ředitelské radě a každá relace – její křestní list – je schvalovaná na programové radě. Je to víceméně řízené centrálně, ale regionální stanice mají vlastní ekonomiku, své „kilometry“, svoje peníze atd., plánují a nemohou plán překročit, nemohou jít do plusů, protože další rok pak dostanou méně. Pokud jde o programové záměry, dělají si samostatnou politiku vzhledem k jednotlivým regionům. Jinak je to úplně na východě, jinak je to v Banské Bystrici, jinak v Bratislavě. Předtím, než jsem jel na tento seminář, hovořil jsem se šéfredaktorem bratislavské Reginy. V Košicích a Banské Bystrici se měnili vedoucí a ti si teď vytvářejí své představy, jak by to mělo být lepší, protože nevydělávají tolik, jak by měli. Pokud jde o vysílání bratislavské Reginy, tak tam udělali dobrý tah, že rozšířili vysílání nejen na Bratislavu, ale na velké okolí. V podstatě se to týká celého bývalého západoslovenského kraje. Tím pádem mají víc sponzorů, např. pro trh práce, pro hudební pozdravy, pro reklamu – to je jedna věc, z které žijí. Také záběr redaktorů je větší, protože v momentě, když mají dobrý materiál z Trnavy nebo ještě vzdálenějších měst, tak ho mohou poskytnout nejen pro svoji stanici, ale nabídnout i pro Rádio Slovensko. A to je to vzájemné propojení. Dělají to i redaktori z Rádía Slovensko, z Radiožurnálu nebo Popoledne Slovensko či z jiných redakcí, kteří se věnují politice. Když natočí na vládu, v Parlamentu nebo na ministerstvu dobrou tiskovou konferenci, která se týká daného regionu – např. okolí Trnavy, Trenčína apod. – nabídnou ji do vysílání i druhým. Překlenutí tam je o mnoho větší, než bylo dosud, což je možná zásluha toho, že vedoucí přešli z celoplošného vysílání na Reginu a opačně. Zpravodajství je u nás postavené trochu jinak, protože hlavní zprávy pře-

bírají automaticky všechny regionální stanice, tzn. Košice, Prešov atd., kromě Maďarů (tam by se musely překládat). Plus mají svoje hlavní zpravodajské relace, které se jmenují trochu jinak než zprávy; je to radiobudík, který trvá trochu déle – od 5 do 8 hodin, jsou tam všechny aktuality, které se budou dít v daném regionu v ten den, ať už se týkají např. ekonomických dohod, kulturních akcí atd. V 9 hodin následují krátké zprávy, které to sumarizují. Ty mají všude – v Košicích, Banské Bystrici i v Bratislavě. Potom je relace, která se jmenuje Ozvěny dne od 17.30 do 18 hodin, kde to vyhodnocují krátkou zpravodajskou formou nebo malou publicistikou. Tzn. celý den je obsažen v této půlhodině. Posluchač má tudíž přehled: ať poslouchá ráno mezi 5 až 8 hod., co se chystá a děje, pak se každou hodinu opakují hlavní události v tom daném regionu a vyhodnocení má v Ozvěnách dne. Ostatní věci přebírají z Rádia Slovensko. Jsou také problematické záležitosti: např. přijede ministr financí z opozice – např. Kozlík a jiní, a vlastně nevědí, do kterého rádia jdou, protože přišli do Slovenského rozhlasu – do Pyramidy, kde je Regina, kde jsou i Maďaři, Děvín i Rádio Slovensko... jdou do relace, která se jmenuje Noční galaxie (vysílá se v pondělí a ve čtvrtek – už asi dlouho nebude); jdou do regionálního vysílání jen proto, že je tam dobrý manažer, který to moderuje. Přitom Rádio Slovensko má o den později relaci v Popoledni s rozhlasem Prvá ruka, tj. hlavní publicistická relace (Radiožurnál už toto dlouho nedělá), a oni se ptají, proč jdou sem a ne tam. To jsou takové nesrovnalosti, které od 1. 1. už zřejmě podle všeho nebudou, protože to regionální vysílání se bude zabývat především jen regionálními záležitostmi a ty hlavní, co jsou celoslovenského charakteru, budou přebírat z Rádia Slovensko. Regionální stanice na Slovensku mají velkou konkurenci v soukromých rádiích. Soukromých rádií na Slovensku je mezi 30 a 40. Konkurence na východním Slovensku je velmi vysoká, ale v Košicích to naši řeší tak, – a už to bylo i za času našeho ústředního ředitele – že dělají velmi mnoho akcí venku, prezentují se. Publicistika a zpravodajství tímto pádem budují. Šlí dost nahoru, v některých krajích u nás – berme to postaru – např. v bývalém východoslovenském kraji mají poslechovost od 12 do 14 %, což je na Reginu hodně. Banskobystrickému rádiu se tak nedaří, jsou tam silnější soukromé stanice. Rádio Bratislava má poslechovost 12,6 %. V tomto regionu se to daří i přes to, že tam působí taková silná rádia, jako je *Expres*, *Twist*, *B 1*, což je téměř zážrak. Rádio Slovensko má stále okolo 30 a podle některých výzkumů až 38 %, což je hodně. Přitom regionální vysílání mají okolo 10 až 12 %; to je dost.

Pícha: Měl bych doplňující otázku. Mluvil jste o tom, že už teď nebudou problémy s tím, že když do Pyramidy přijdou nějakí hosté... už třeba Regina Bratislava bude vysílat hlavně regionální záležitosti a celostátní a zahraniční zprávy bude přebírat z celostátního servisu – to je nějaké strategické rozhodnutí? Kdo u vás ve Slovenském rozhlase taková strategická rozhodnutí činí: co budou vysílat regionální stanice, jaká bude priorita jejich zpravodajství, jaká bude jejich programová struktura?

Michalčík: Jak už jsem v první nebo druhé větě řekl, všechny záležitosti koncepcí, programového vysílání, struktury, se tvoří v Bratislavě na programových radách.

Tedy tyto záležitosti se se souhlasem ředitelů jednotlivých studií přijímají po konzultacích, po debatách – někdy 3 až 4kolových debatách – v Bratislavě na programových radách.

Pícha: Jaký je mechanismus projednávání? Mohou tam hlasovat všichni zúčastnění, zúčastňují se i zástupci celoplošných stanic? Jak se nakonec dojde k tomu rozhodnutí?

Michalčík: Nikdy se nehlasuje, vždy se dojde ke konsenzu, že toto je nejdůležitější pro slovenský rozhlas a tím i pro regionální stanici.

Pícha: Jak je to s kompetencemi šéfa zpravodajství Rádio Slovensko? Když se stane něco např. v Trenčíně nebo když se něco stane v Banské Bystrici, jak a komu nařídíte, aby vám to zpravodajsky pokryl? Můžete z Rádia Slovensko takto nařizovat nebo nějak takto poptávat direktivně pracovníky regionální stanice, nebo tam máte svého zpravodaje? Je nějaká kombinace všeho dohromady a kdo tyto lidi platí?

Michalčík: Hovořil jsem o tom, že máme 12 regionálních zpravodajů na Rádiu Slovensko, tudíž máme pokryté celé Slovensko. To jsou zaměstnanci, kteří přímo patří pod šéfa Radiožurnálu. Tzn. že nejsou zaměstnanci regionálních studií, ale Rádia Slovensko. Tito zaměstnanci mají např. v Michalovcích samostatnou rozhlasovou místnost v budově s veškerým vybavením a DALETem. V Košicích, v Prešově a v Bystrici je to v rámci rádia, v ostatních jsou to určité prostory (dvě či tři místnosti) v jiných budovách.

Železný: Nyní si poslechněme další zahraniční zkušebnosti na téma regionální rádia ve světě. Promluví redaktor britského rádia veřejné služby, redaktor BBC zároveň pedagog z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy Václav Moravec.

Václav Moravec, redaktor BBC, pedagog FSV UK

Dovolte mi, abych své vystoupení rozdělil na dvě části. V části první si popíšeme zpravodajské formáty u regionálních rozhlasových stanic, o čemž se na tomto semináři diskutovalo celé dopoledne a tím si dovolím tuto diskusi částečně shrnout. V části druhé, což považuji za zásadní téma pro ČRo a jeho regionální stanice, budu hovořit o zdrojích zpravodajství a tvorbě zpravodajských relací regionálních rozhlasových stanic. Myslím, že toto téma odráží problémy, které máte v regionech a které mají bezesporu i soukromé regionální stanice.

Ruzbeh Oweyssi ve svém vystoupení hovořil o stanicích: 1) úplného servisu a 2) regionu především. Zaměříme-li se na regionální rozhlasové stanice, můžeme z hlediska jejich zpravodajství hovořit o dvou převažujících formátech: 1) *formát všeobecného či úplného zpravodajství* a 2) *formát regionálních zpráv*. Zatímco zpravodajská relace u prvního formátu obsahuje zprávy celonárodní, zahraniční a regionální, přičemž regionální zprávy jsou v poměru k celonárodním a zahraničním zprávám v menšině, ve druhém formátu dominují – a to zásadně zprávy z regionu. Ilustrujme si nyní oba formáty na příkladech zahraničních rozhlasových stanic. Příklad první: Spojené státy americké. V USA je veřejné vysílání (public broadcasting) doménou regionálních stanic, které se sdružily do celoplošné sítě, protože je to z ekonomických, programových a dalších důvodů pro ně výhodné. Národní program v této síti zajišťuje přede-

vším National Public Radio (NPR). Zjednodušeně řečeno: Každá regionální stanice sítě veřejného vysílání v USA vysílá v určitých časech celonárodní a zahraniční zpravodajství dodávané NPR z Washingtonu a ve zbyvajícím čase regionální zpravodajství, které si daná stanice připravuje sama. V tomto případě hovoříme o *všeobecném či úplném zpravodajství* regionální stanice sdružené v programové síti. I v České republice bychom našli podobné příklady. Na mysli mám soukromé komerční stanice Radio Blaník a Evropa 2. Formát všeobecného či úplného zpravodajství je důležitý buď pro stanice, které mají výjimečné postavení v rozhlasové části mediálního systému, nebo pro stanice, které usilují o masové publikum. V případě National Public Radio hovoříme o výjimečnosti, která je dána tím, že jde o jedinou síť veřejného rozhlasového vysílání v USA. V případě českých komerčních stanic Evropa 2 a Radio Blaník je formát všeobecného či úplného zpravodajství volen z toho důvodu, že obě rádia usilují o masové publikum. Do svých relací proto zařazují nejdůležitější domácí a zahraniční zprávy – a to z toho důvodu, aby posluchač nepeladil. Příklad druhý: Velká Británie a *formát regionálních zpráv*. Formát regionálních zpráv v případě svých regionálních stanic využívá vysílatel veřejné služby ve Velké Británii společnost BBC. V éře analogového rozhlasového vysílání měla BBC pět celoplošných okruhů a síť regionálních stanic. S érou digitalizace vysílání se počet celoplošných okruhů rozšířil. Zatímco celoplošné okruhy BBC se při tvorbě svých zpravodajských relací řídí formátem všeobecného či úplného zpravodajství, jednotlivé regionální stanice BBC však při tvorbě svého zpravodajství uplatňují *formát regionálních zpráv*.

Tím se dostávám ke druhé části svého vystoupení – podrobnějšímu rozboru tvorby zpravodajských relací regionálních rozhlasových stanic a zdrojového zázemí, které využívají. Opět se vracím k příkladu prvnímu, ke Spojeným státům americkým a NPR. Zpravodajská relace jedné ze stanic v síti NPR v nejsledovanějším vysílacím čase ráno (pořad Morning Edition) vypadá tak, že zprávy jsou uvozeny titulky (headliny), které vysílá NPR z Washingtonu. Titulky obsahují nejdůležitější celonárodní a zahraniční zprávy. Následuje první část zpráv, která trvá tři minuty a jde o nejdůležitější celostátní informace vysílané z centrály NPR ve Washingtonu. Poté dostává prostor daná regionální stanice sdružená v síti. Jde o zhruba pětminutové regionální zpravodajství včetně zpráv o počasí a o dopravě. Následují opět celonárodní a zahraniční zprávy vysílané z Washingtonu o délce tří minut. Zpravodajská relace tvořená dvěma „obstaravateli“ je velmi kompaktní a tvoří celek. Mé vystoupení je omezeno deseti minutami, a není proto čas na zvukové ukázky. Příklad druhý, Velká Británie a BBC. Regionální stanice BBC vysílají především svoji vlastní regionální zpravodajskou agendu, celonárodní a zahraniční zpravodajství je v pozadí. Zásadní celonárodní témata jsou přizpůsobena regionálnímu pohledu. Aktuální příklad: Má-li vládní Labour Party konferenci, což bylo počátkem týdne, tak regionální stanice BBC toto téma samozřejmě nepominou, ale řeší je z regionálního pohledu. Ptají se politiků Labour Party v daném regionu, jaké myšlenky budou prosazovat na konferenci, jaký bude postoj regionální organizace Labour Party např. při podpoře či nepodpoře ministerského předsedy

Tonyho Blaira k možnému útoku na Irák apod. A dostávám se ke zdrojovému zázemí: Aby mohla regionální stanice poskytovat především dobré regionální zpravodajství, musí mít skvělý analyticko-rešeršní tým. Domnívám se, že BBC jako jeden z mála vysílatelů na světě má velmi dobře propracovaný analyticko-rešeršní systém. Rešeršní a analytický tým vytváří takové zázemí, že každá stanice, co se sekundárních zdrojů zpravodajství týče, je závislá maximálně 40 procenty. Zbytek tvoří vlastní agenda. Daná stanice tak není závislá například na tiskových konferencích regionálních politiků či regionálních institucích a vytváří vlastní agendu.

Dostávám se k závěru a ke srovnání zahraničních zkušeností se situací v České republice zúžené na Český rozhlas. Myslím si – a vyvrátte mi, prosím, mou tezi – že vysílatel veřejné služby v České republice nemá zcela jasně definováno, jaké by mělo být zpravodajství jednotlivých regionálních stanic. Některá regionální studia ČRo využívají formát *úplného či všeobecného zpravodajství*, jiná *formát regionálních zpráv*. Zmíněná nejasnost třetí síly v jednotlivých regionech a oslabuje kvalitu zpravodajství. Na tomto místě si neodpustím stručný historický exkurz: Český rozhlas začal po roce 1993 opouštět model společného programového okruhu regionálních studií. Předpokládám, že si vzpomínáte na stanici Regina, jako společný okruh regionálních studií, která vznikla k 1. lednu 1991. Jednotlivé regiony tehdy velmi dobře plnily svou zpravodajskou úlohu, když měly dvou až tříhodinové ranní autentické regionální zpravodajství „Dobré ráno z Českých Budějovic“, „Dobré ráno z Hradce Králové“ atd. Po roce 1993 započala éra, kterou můžeme pojmenovat jako emancipace regionálních studií ČRo. Znamenala rozšíření vlastního vysílání regionálních studií ČRo. Vysílací čas se několikrát rozšířil a počet lidí tvořících program, program především zpravodajský, nikoliv. Jednotlivá regionální studia se tak dostala do stresové situace: vyrábějí obrovské množství programu s minimálním počtem lidí. Na kvalitní autentické regionální zpravodajství se často nedostává ani lidí, ani peněz. Když poté regionální studia propojíte s centrálním pražským zpravodajským systémem, může být stres kompenzován tak, že regiony přebírají zpravodajské materiály z ČRo 1 – Radiožurnálu. Tím se dostává regionální stanice na scénu.

Můžeme se v diskusi bavit, budete-li mít otázky, o tom, jak rešeršní a analytické týmy pracují a jak by se daly vybudovat i v Českém rozhlase. Ale obávám se, že v souvislosti s digitalizací rozhlasového i televizního vysílání přichází doba, kdy si ČRo musí uvědomit, jakou roli budou hrát jednotlivá regionální studia a týká se to i toho tématu, o kterém hovoříme, jakou roli bude hrát regionální zpravodajství, regionální publicistika, protože souhlasím s Ondřejem Vaculíkem, že tyto nádoby jsou propojeny a nelze je od sebe oddělovat.

Fenomén zvaný globalizace způsobil, že jednotlivé postupy, s nimiž se selkáváme v rozhlasovém vysílání při tvorbě zpravodajství ve Velké Británii či v USA, se časem začnou užívat i v dalších zemích. Trendy a postupy, které začaly uplatňovat BBC nebo NPR, vstupují i do Německa. Myslím, že Český rozhlas má k dispozici dostatek inspirace při hledání odpovědí na otázku: Jakou roli má plnit zpravodajství regionálních stanic ČRo? Pokud se budete inspirovat, pak mé vystoupení splnilo svůj účel.